

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

HAMSUN-PROSESSEN

TVILENDE ^{vi}5

til ny Hamsun-sak

Bør Hamsun-saken tas opp på nytt?

Anita Klækstad (36), servitor, Bertnes

– Dette er en vanskelig sak. Dersom saken til Hamsun blir tatt opp, bør det samme gjelde alle andre med lignende dommer.

Olga Waage (90), pensjonist, Bertnes

– Ja, jeg støtter en gjenopplakelse av saken mot Knut Hamsun og mener han fortjener å bli renvasket. Det ville jo ikke tjent ham, siden han er død, men jeg skjønner familien som ønsker en ny rettssak.

Rusken Roseth (66), pensjonist, Alstad

– Jeg mener det er på tide at slike saker blir vurdert på nytt, derfor støtter jeg opp om en ny Hamsun-sak. Da han ble dømt, var alle ute etter å ta syndere. Hele Norge kjente Hamsun og han ble vel et naturlig valg av den grunn.

Sara Bruteig Olsen (13), elev, Vålnessfjord

– Jeg vet ikke. Han var tross alt nazist under krigen og bør få sin straff for det, men det er lenge siden. Kanskje er det på tide å se på saken på nytt.

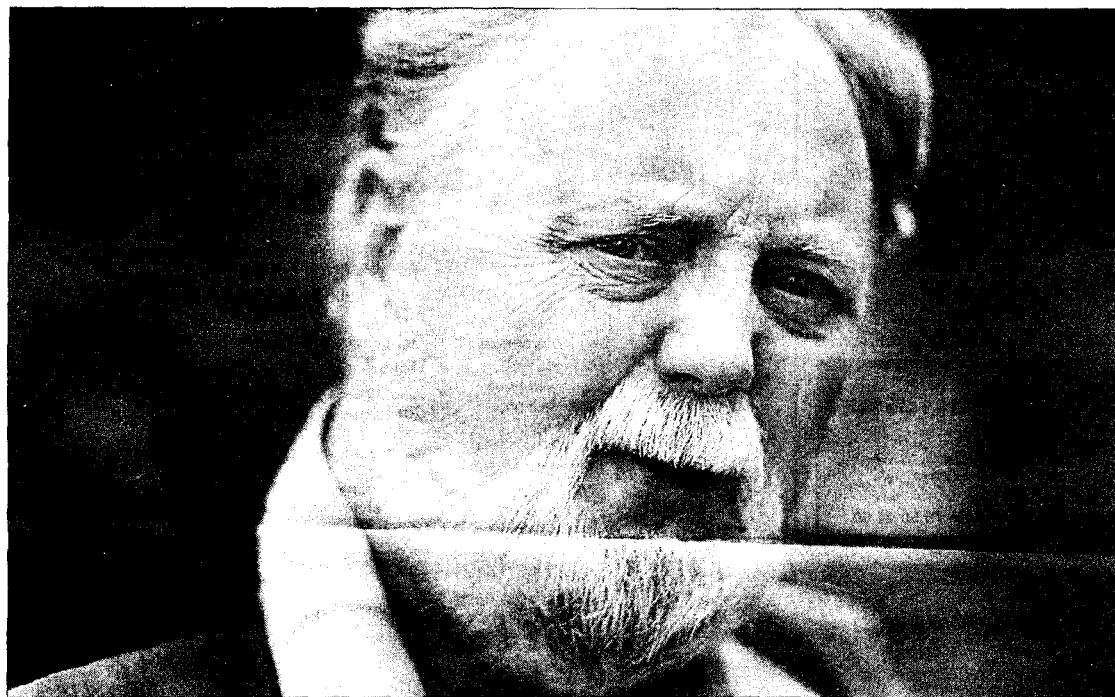

Hilde Robertsen (28), student, Markved

– Ja. Det har kommet frem nye omstendigheter rundt hans personlighet som bør bli belyst på en rettsmessig måte. Dersom familien ønsker at saken skal tas opp, synes jeg de bør få en mulighet til det.

FOTO: ELLEN LIMSTRAND

Vanskelig. Forfatteren Dag Skogheim mener det er betenkelig å frata forfatteren Knut Hamsun ansvar for sin støtte til okkupasjonsmakten under krigen.

ARKIVFOTO

BODØ: Knut Hamsun ble brukt og lot seg bruke av propagandistene for den tyske okkupasjonsmakten. Forfatteren Dag

Skogheim har studert dette og tviler på om det er rett med en ny Hamsun-sak.

GEIR JOHNSEN

For to år siden holdt Dag Skogheim foredrag om Hamsuns rolle som propagandist for nazistene. Foredraget ble holdt på Hamsundagene i Hamarøy. Han vil verken svare ja eller nei på om det er fornuftig å gjenoppta landssviksaken mot Knut Hamsun:

– Man skal være varsom med å frakjenne et gammelt menneske retten til å være ved sine fulle fem. I tilfellet Hamsun var dette tvilsomt. Boken «På gjenroddes stier» er en bok preget av kompliserte tanker. Den forteller ikke om en person med mental brist, sier Skogheim.

Lot seg bruke

Eksempelene på hvordan Hamsun ble brukt og lot seg bruke i propagandaen for nazistene er mange. Dag Skogheim har blant annet hentet dem fra okkupasjonsmaktens egne aviser.

Sommeren 1943 beskrives Hamsuns betydning slik:

«Hamsun står som den eneste ved vår side, - i storm fra alle kanter, og vi takker ham derfor ikke bare for hans kunst som beriket vårt folk så utsigelig, - men vi takker ham også for den urokkelige holdning som ikke gir oss mindre kraft enn hans verk gjorde i en menneskealder. For kan det tenkes noe mer oppmuntrende enn bevisstheten om at den største levende dikter i vår tid står på vår side?».

– Hamsun hørte og så dårlig. Ble han utnyttet av sine omgivelser uten å fatte rekkevidden av det han gjorde?

– I så fall blir dette enda mer betent. Hvem skal plukkes ut som ansvarlig? Hvem fikk ham til Tyskland for å besøke Hitler, og hvem fikk ham til å skrive sine voldsomme angrep på Norges allierte - USA, Eng-

land og Sovjetunionen?

– Som vanlig for Hamsun var dette sterke ytringer, selv om man er 100 prosent uenig i innholdet, sier Skogheim.

Langt tilbake

Skogheim mener Hamsuns valg av side under krigen

Vekker oppsikt

BODØ: Nordlandspostens oppslag om at Hamsun-familien vurderer å kreve Knut Hamsun renvasket vekker nasjonal oppsikt. I går var saken tema for hovedlederen i landets største avis, VG.

VG brakte nyheten videre allerede i sin søndagsutgave, og i mandagens avis ble den kommentert av både forfattere og forskere.

Kravet om gjenopptak av

ble sementert lenge før okkupasjonen.

– Vi må ikke glemme at det var i Tyskland Hamsun fikk sitt internasjonale gjennombrudd. Her fant han den beste støtte for seg og sitt forfatterskap, sier Skogheim. Og hevder man må komme opp med noen

navn dersom andre skal få ansvaret for Hamsuns aktive støtte til okkupasjonsmakten.

– Sånn sett kan det være interessant å få prøvet saken på nytt. Men jeg vet ikke om det er fornuftig. Mitt svar blir verken ja eller nei, sier Skogheim.

landssviksaken mot Hamsun ble støttet av forfatteren Ingvar Ambjørnsen, mens historikerne Yngvar Ustvedt og Lars Borgersrud uttaler at saken ikke bør komme opp på nytt.

I VG-lederen i går heter det blant annet:

«Det kan ikke være tvil om at Knut Hamsun ble skammelig behandlet under prosessen mot ham.» Likevel konkluderer lederskribenten med at saken ikke egner seg for en ny rettslig prøving i dag.

«Foreldet»

BODØ: Jusprofessor John Andenæs mener saken mot Knut Hamsun er foreldet.

– Dette var en erstatningssak, og da er foreldelsesfristen fem år, sier Andenæs til NRK Nordland.

Han mener at det derfor ikke er mulig å ta opp saken på nytt, slik familien har ytret ønske om.